

Posudek oponenta na bakalářskou práci Lukáše Jouzy: „Rozdíly v popisu prožitku koitálního debutu mezi muži a ženami“. Vedoucí práce Mgr. Jaroslava Valentová Ph.D.

Předložená práce se řadí mezi studie, které jsou výsledkem dlouhodobého výzkumu sexuálního chování, který probíhá pod záštitou Fakulty humanitních studií a vedoucí předložené práce je zároveň spoluautorka tohoto více komplexního projektu. Práce se zaměřuje na výzkum úzké oblasti sexuálního chování a to reflexe první zkušenosti koitálního styku z pohledu mužů a žen a jeho možný vliv na další sexuální chování jedince.

Práce má 89 stran, je formálně dělená na teoretický úvod a empirickou část, která je dále dělená na část kvantitativní a kvalitativní. Každá část obsahuje popis metody, hypotézy, výsledky i jejich diskusi. Práce je opatřena závěrem, který shrnuje hlavní výsledky kvantitativní a kvalitativní části práce. Dále práce cituje 56 odkazů na literaturu, převážně odborných studií v anglickém jazyce a obsahuje formulář kvantitativního dotazníku a popis struktury otázek, které byly pokládány během kvalitativního rozhovoru. Součástí práce je také neveřejná příloha obsahující doslovný přepis polostrukturovaných rozhovorů s celkem 12 respondenty (z toho 6 žen), kteří se účastnili kvalitativní části výzkumu.

Po formální i obsahové stránce se jedná o práci velmi zdařilou. Teoretický úvod popisuje rámec evoluční psychologie, ze kterých vychází hypotézy autora, vždy s odkazem na patřičnou literaturu, popis použitých metod je podán srozumitelně, výsledky jsou přehledné, jejich interpretace je uspokojivá. Dosažené výsledky jsou dále velmi dobře diskutovány s výsledky předchozích autorů. Práci lze však současně vytknout některé nedostatky: V hypotézách na str. 13 i výsledcích a diskuzi autor používá dva termíny a to termín dobrovolnosti a termín chtěnosti (pohlavního styku), které však v teoretickém úvodu blíže nedefinuje, chybí i odkaz na literaturu, která by se touto problematikou již zabírala. Tyto termíny autor vysvětluje pouze v poznámce pod čarou 2 na straně 20. To však považuji za nedostatečné, neboť se jedná o termíny pro práci dost zásadní. Hypotéza 1 dokonce předpokládá, že na škále chtěnosti pohlavního styku budou ženy uvádět nižší hodnoty než muži. Z jakých důvodů? Také mi není jasná hypotéza číslo 4 na str. 13, která předpokládá, že citují: Ženy budou mít při prvním pohlavním styku nižší orgastičnost než muži. Neboť na straně 10 teoretického úvodu je orgastičnost definována jako možnost dosáhnout orgasmu. V tomto smyslu by pak měla být hypotéza formulována: Ženy budou mít při prvním pohlavním styku méně často orgasmus v porovnání s muži.

Dále ve zpracování kvalitativní části autor v jejím úvodu na straně 14 uvádí, že se jedná o práci explorativní, což neumožňuje formulaci hypotéz. Zároveň však v kapitole diskuze vyjadřuje svoje zklamání nad tím, že kvalitativní část přinesla výsledky neuspokojivé a to i když podporují výsledky kvantitativní části. Toto autorovo zklamání poukazuje na existenci určitých hypotéz, které však nebyly autorem zmíněny, což vnáší nejasnost do interpretace nalezených výsledků. V popisu kvantitativní části výzkumu začínající na str. 15 bych považovala za vhodnější vždy formulovat celé znění výzkumné otázky, než v textu odkazovat pouze na číslo otázky v dotazníku a navíc bez odkazu na stránku práce, kde se dotazník vyskytuje. Tento fakt čtenáři velmi znesnadňuje čtení textu a pokud resignuje na složité vyhledání znění otázek, tak mu takto psaný text ani neumožňuje dostatečné pochopení představované metodiky. V kapitole čištění dat na straně 16 se vyskytují nepřesné formulace: Vzhledem k tomu, že homosexualita je v naší zemi stále konotovaná, mohly by být výpovědi takto orientovaných jedinců odlišně od heterosexuální většiny. Jak je homosexualita konotována? Také je z mého pohledu velmi překvapivé vyloučení vysokého počtu 20 respondentů, kteří ač ve věku mezi 18-35 let, stále neměli koitální pohlavní styk. Autora tento vysoký počet nezaráží, ani tento fakt dále nevysvětluje ani nekomentuje. Zajímaly by mě demografické nebo i další údaje od těchto probandů?(Byli to muži nebo ženy, jaký je pohlavní index této skupiny, kde se narodili, kde vyrůstali atd. ?) Výsledky analýzy tohoto speciálního

vzorku, by se mohly pak vztáhnout k výsledkům nalezeným v této práci. V kapitole analýza dat autor definuje tzv. trendy, (hodnota $p > 0.05$ ale zároveň $p < 0,09$). S tím že dodává, že trend naznačuje, že se „zde něco odehrává“ a kdybychom měli k dispozici větší vzorek, setkali bychom se se signifikantním výsledkem. To považuji za dost přehnané tvrzení, které není podloženo odkazem na jakoukoliv statistickou literaturu. V prezentaci výsledků chyběl název grafu na straně 18 i název přehledových tabulek na str. 23 i 31. Při popisu metodiky kvalitativní části str. 42 je popsán celkový počet 12 respondentů jako optimální. Může tento názor autor práce nějak podložit? Jedná se běžný úzus v kvalitativním výzkumu? Dále bych se ráda autora práce zeptala, co jsou to „významové“ charakteristiky respondentů, jak uvádí na str. 42? V diskuzi kvalitativní části na straně 68 autor uvádí cituji: Žádný z mužů naproti tomu nechtěnost či nedobrovolnost neuvedl. S tou formulací bych si dovolila s autorem práce mírně polemizovat, neboť muž 6 nechtěnost explicitně uváděl, ale vypovídal o ní tazateli s ironickým tónem, což autor práce dále interpretoval jako popření sémantického obsahu sdělení. Podle mého názoru, je možné, ironický tón umožňoval respondentovi sdělit skutečnosti, které považoval za natolik trapné, že je bylo nutné nějakých způsobem odlehčit, či před mužem tazatelem zbagatelizovat. Celkový význam sdělení bych proto považovala spíše za poukaz k nechtěnosti prvního pohlavního styku. Interpretace tohoto nálezu je však otázka diskuze a autorův výklad také nepovažuji za principiálně nesprávný. V závěru práce na straně 73 se autor shrnuje že kvalitativní část nepřinesla žádné překvapivé výsledky a to včetně její inovativní části s otázkami, které se v žádném předchozím výzkumu neobjevily. I když u většiny těchto otázek byly autorem nalezeny statisticky významné rozdíly mezi muži a ženami. A na tomto místě nechápu proč autor v závěru své výsledky zcela nedoceňuje a znovu je pro přehled neshrne a neprezentuje. Pokud byl autor nespokojen v průběhu sběru kvalitativních dat, tak mohl respondentům klást dodatečné otázky, což však podle přepisu rozhovorů neučinil. V závěru práce autor také komentuje použití vytvořeného dotazníku a možnosti jeho další užívání v terénu. Vyjadřuje se o něm jako o vhodném nástroji na provádění tohoto výzkumu, i když sám na jiném místě práce připouští, že chyběla otázka, zda si respondent sám uvědomuje vliv prvního koitálního debutu na sexuální život. Tento fakt již autor práce v závěru nezmiňuje, i když to bylo jedno z důležitých zjištění kvantitativní části práce.

Závěr: Předloženou bakalářskou práci považuji celkově za kvalitní s tím že, předvedená kombinace kvantitativní a kvalitativní analýzy zkoumané problematiky je rozhodně hodna následování, nicméně s přihlédnutím ke všem výše zmiňovaným skutečnostem práci hodnotím stupněm velmi dobře a doporučuji jí k obhajobě.

V Praze 28.8.2012

Mgr. Věra Pivoňková Ph.D.
Katedra obecné antropologie Fhs